

Young Europeans: Education for Democracy and Sustainability

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΑΚΕΤΟ P4

Δημοκρατία, media literacy και παραπληροφόρηση

Οδηγός εκπαιδευτικού

Ταυτότητα πακέτου	
Κωδικός	P4 (Recovery Plan, ενότητα 6) · Μέθοδοι: fact-checking, debate
Έκδοση	v0.9, πιλοτική έκδοση για έγκριση · 30/09/2026
Διάρκεια πυρήνα	6 συνεδρίες, 10 διδακτικές ώρες ανά μαθητική ομάδα (+2 ώρες προαιρετική επέκταση «Μίνι Ευρωβαρόμετρο»)
Κάλυψη ωρών έργου	Το P4 έχει προγραμματισμένες 30 ώρες. Καλύπτονται με εφαρμογή του πυρήνα σε 3 μαθητικές ομάδες ή σε 2 ομάδες με την επέκταση και επιπλέον συνεδρίες Debate Club. Μετρούν μόνο πραγματικές ώρες με τεκμήρια.
Τάξεις	Α΄ έως Γ΄ Λυκείου
Σύνδεση	E1.2 Debate (το P4-5 είναι η βασική εκπαίδευση του Debate Club) · P2 (έλεγχος γεγονότων) · P7 Digital Europe και TN · P8 Policy lab
Γλώσσα / Άδεια	Ελληνικά · CC BY 4.0
Συνοδευτικό υλικό	Τετράδιο μαθητή P4 (πόροι P4-R01 έως P4-R07)

Προέλευση υλικού

Πρωτότυπο εκπαιδευτικό υλικό, σχεδιασμένο για το έργο Jean Monnet «YOU-EU» (αρ. έργου 101238677). Αξιοποιεί την εμπειρία του 1ου ΓΕΛ Σπάτων από τα ακόλουθα προγράμματα και δράσεις:

- Δίκτυο Teachers4Europe, σχολ. έτος 2016-17: δράση «Συζητώ για την Ευρώπη», έρευνα κατά το πρότυπο του Ευρωβαρόμετρου με ερωτηματολόγιο στους μαθητές του σχολείου.
- Πρόγραμμα Σχολείων-Πρέσβων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (EPAS), σχολ. έτη 2017-18 και 2018-19: ευρωεκλογές, ευρωπαϊκές αξίες και εκστρατείες ενημέρωσης, Βραβείο Ζαχάρωφ, ψηφιακές αφίσες.
- Πρόγραμμα Σχολικών Δραστηριοτήτων (Πολιτιστικά Θέματα) «Ψηφιακή Πολιτειότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση – Digital Citizenship in EU», σχολ. έτος 2023-24: φύλλα εργασίας για τις ευρωεκλογές, την εκστρατεία ενημέρωσης και την τεχνητή νοημοσύνη.

Επικαιροποίηση: η πλατφόρμα Debating Europe (2016-17) δεν περιλαμβάνεται, καθώς δεν επιβεβαιώνεται η λειτουργία της· οι σύνδεσμοι του EuroparlTV αντικαταστάθηκαν.

1. Μαθησιακά αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του πακέτου οι μαθητές και οι μαθήτριες θα μπορούν:

- να αναγνωρίζουν τις αξίες του άρθρου 2 ΣΕΕ και να εξηγούν το κράτος δικαίου με παραδείγματα (MA1)
- να ερμηνεύουν στοιχεία συμμετοχής στις ευρωεκλογές και να προτείνουν τρόπους ενίσχυσης της συμμετοχής των νέων (MA2)
- να διακρίνουν λάθος πληροφορία, παραπληροφόρηση και κακόβουλη πληροφόρηση (MA3)
- να ελέγχουν αναρτήσεις με πλευρική ανάγνωση και τη μέθοδο ΣΤΑΣΟΥ (MA4)
- να εντοπίζουν παραποιημένες εικόνες και περιεχόμενο TN και να γνωρίζουν το ευρωπαϊκό πλαίσιο (DSA, AI Act) (MA5)
- να επιχειρηματολογούν και να αντικρούουν επιχειρήματα σε δομημένο debate (MA6)

Σύνδεση με το πρόγραμμα σπουδών

Ενδεικτικά: Πολιτική Παιδεία (δημοκρατία, δικαιώματα, ΜΜΕ), Νεοελληνική Γλώσσα (πειθώ, επιχειρηματολογία, κριτικός γραμματισμός), Εργαστήρια Δεξιοτήτων (ψηφιακή ασφάλεια, ενσυναίσθηση), Πληροφορική.

2. Επισκόπηση συνεδριών

Συν.	Θέμα	Ώρες	Φύλλο	Μέθοδος	Μαθητικό προϊόν
Σ1	Αξίες και κράτος δικαίου (+ διαγνωστικό)	2	Τεστ Α, P4-1	Διαμάντι αξιών, σενάρια	Πίνακας αξιών
Σ2	Η ψήφος μου μετράει	1	P4-2	Data inquiry	Μήνυμα 20 λέξεων
Σ3	Έλεγχος ειδήσεων	2	P4-3	Fact-checking, πλευρική ανάγνωση	4 ελεγμένες αναρτήσεις
Σ4	Εικόνες, deepfakes, TN	2	P4-4	Αντίστροφη αναζήτηση, εργαστήριο	Αφίσα προ-εμβολιασμού
Σ5	Debate Club	2	P4-5	Δομημένο debate	Επιχειρήματα, φύλλα κριτών
Σ6	Αναστοχασμός, τελικό τεστ	1	P4-6, Τεστ Β	Αυτοαξιολόγηση	Λίστα ελέγχου, 3-2-1
	Σύνολο πυρήνα	10			
Επ.	Μίνι Ευρωβαρόμετρο (προαιρετικό)	+2	—	Έρευνα με ερωτηματολόγιο	Αποτελέσματα έρευνας στο σχολείο

3. Αναλυτικά σχέδια συνεδριών

Σ1 · 2 ώρες · MA1

Αξίες και κράτος δικαίου

Υλικά: Τεστ Α, Φύλλο P4-1, κάρτες αξιών (9 ανά μαθητή), το άρθρο 2 ΣΕΕ τυπωμένο.

Χρόνος	Ροή
0–10΄	Τεστ Α (baseline).
10–30΄	Δραστ. 1: ανάγνωση του άρθρου 2 και παραδείγματα από τη ζωή των μαθητών.
30–60΄	Δραστ. 2: διαμάντι αξιών, πρώτα ατομικά και μετά σε ομάδες. Έμφαση στη διαφωνία με επιχειρήματα.
60–85΄	Δραστ. 3: σενάρια κράτους δικαίου. Σύνδεση με την ετήσια Έκθεση για το Κράτος Δικαίου της Επιτροπής και με το βραβείο Ζαχάρωφ.
85–90΄	«Σκέψου».

Διαφοροποίηση: Τα σενάρια είναι φανταστικά και δεν κατονομάζουν χώρες. Αν οι μαθητές φέρουν πραγματικά παραδείγματα, ο/η εκπαιδευτικός κρατά ουδέτερη στάση και ζητά πηγές.

Σ2 · 1 ώρα · MA2

Η ψήφος μου μετράει

Υλικά: Φύλλο P4-2, πρόσβαση στη σελίδα αποτελεσμάτων των ευρωεκλογών.

Χρόνος	Ροή
0–15΄	Δραστ. 1: στοιχεία συμμετοχής 2019 και 2024, και ποιοι από την τάξη θα ψηφίσουν το 2029.
15–30΄	Δραστ. 2: γιατί οι νέοι δεν ψηφίζουν.
30–45΄	Δραστ. 3: μήνυμα 20 λέξεων. Τα καλύτερα μπορούν να μπουν στην Europe Week (E1.5), χωρίς πολιτικά σύμβολα.

Διαφοροποίηση: Ο κανόνας «δεν λέμε τι να ψηφίσουν» είναι αυστηρός. Κομματικά σύμβολα ή μηνύματα δεν επιτρέπονται στο σχολικό υλικό.

Σ3 · 2 ώρες · MA3, MA4

Έλεγχος ειδήσεων

Υλικά: Φύλλο P4-3, υπολογιστές ή κινητά, προβολή μιας επίδειξης πλευρικής ανάγνωσης.

Χρόνος	Ροή
0–15΄	Αφόρμηση: «Ποια ήταν η τελευταία ανάρτηση που κοινοποίησες χωρίς να την ελέγξεις;» (χωρίς να χρειάζεται να απαντήσει κανείς δημόσια).

Χρόνος	Ροή
15–30΄	Δραστ. 1: οι τρεις όροι. Παρουσίαση της μεθόδου ΣΤΑΣΟΥ.
30–40΄	Επίδειξη πλευρικής ανάγνωσης: ο/η εκπαιδευτικός ελέγχει ζωντανά μια άγνωστη σελίδα ανοίγοντας νέες καρτέλες.
40–80΄	Δραστ. 2: οι ομάδες ελέγχουν τις 4 φανταστικές αναρτήσεις.
80–90΄	Συζήτηση των συμπερασμάτων και «Σκέψου».

Διαφοροποίηση: Ομάδες με λιγότερη εμπειρία ξεκινούν από την ανάρτηση 2 (πιο εύκολη). Προχωρημένοι βρίσκουν μια πραγματική πρόσφατη υπόθεση στο EDMO ή σε ελληνική ομάδα ελέγχου γεγονότων και την παρουσιάζουν.

Σ4 · 2 ώρες · MA5

Εικόνες, deepfakes και TN

Υλικά: Φύλλο P4-4, 3 φωτογραφίες με παραπλανητική λεζάντα και 4 εικόνες ή βίντεο (αληθινά και φτιαγμένα με TN) που ετοιμάζει ο/η εκπαιδευτικός, εργαλεία αντίστροφης αναζήτησης.

Χρόνος	Ροή
0–30΄	Δραστ. 1: αντίστροφη αναζήτηση εικόνας. Χρησιμοποιήστε ουδέτερες φωτογραφίες (π.χ. φυσικά φαινόμενα, αξιοθέατα), όχι εικόνες πολέμου ή βίας.
30–50΄	Δραστ. 2: ενδείξεις TN. Συζήτηση για τα όριά τους.
50–60΄	Σύντομη ενημέρωση: DSA και AI Act. Τι υποχρεώνονται να κάνουν οι πλατφόρμες και οι πάροχοι TN.
60–90΄	Δραστ. 3: αφήσα «προ-εμβολιασμού» (prebunking), συνέχεια της εμπειρίας με τις ψηφιακές αφίσες του 2017-18.

Διαφοροποίηση: Οι εικόνες TN που χρησιμοποιούνται στην τάξη δεν απεικονίζουν πραγματικά πρόσωπα, και ιδίως μαθητές ή εκπαιδευτικούς.

Σ5 · 2 ώρες · MA6

Debate Club

Υλικά: Φύλλο P4-5, χρονόμετρο, ταμπέλες Κυβέρνηση και Αντιπολίτευση.

Χρόνος	Ροή
0–15΄	Κανόνες και δομή ΙΑΤΕ. Κλήρωση πλευρών.
15–45΄	Προετοιμασία: έρευνα τεκμηρίων (DSA, στοιχεία από το EDMO) και σύνταξη επιχειρημάτων.
45–65΄	Debate (16΄ ομιλίες και 4΄ ερωτήσεις από το κοινό).
65–80΄	Οι κριτές ανακοινώνουν απόφαση με αιτιολόγηση.
80–90΄	Αποσυμπύεση: βγαίνουμε από τον ρόλο. «Σκέψου».

Διαφοροποίηση: Οι μαθητές που δεν μιλούν γίνονται κριτές ή χρονομέτρες. Στο Debate Club του Ε1.2 η ίδια δομή επαναλαμβάνεται με νέα θέματα.

Σ6 · 1 ώρα · Όλα

Αναστοχασμός και τελικό τεστ

Υλικά: Φύλλο Ρ4-6, Τεστ Β.

Χρόνος	Ροή
0–20΄	Η λίστα ελέγχου μου και 3-2-1.
20–35΄	Τεστ Β (endline).
35–45΄	Ποιες αφίσες και μηνύματα θα δημοσιευτούν (με συναίνεση).

Επέκταση · +2 ώρες · ΜΑ2, ΜΑ5

Μίνι Ευρωβαρόμετρο στο σχολείο

Εξέλιξη της έρευνας του 2016-17. Οι μαθητές επιλέγουν 8–10 ερωτήσεις από το τελευταίο Standard Ευρωβαρόμετρο, για παράδειγμα για την εμπιστοσύνη στα μέσα ενημέρωσης και στους θεσμούς ή για την παραπληροφόρηση. Τις κάνουν ανώνυμο ερωτηματολόγιο (Google Forms, λογαριασμός @lykspaton.gr) για τους συμμαθητές τους και συγκρίνουν τα αποτελέσματα με την Ελλάδα και την ΕΕ. Δεν συλλέγονται προσωπικά δεδομένα. Πριν από την αποστολή χρειάζεται ενημέρωση της διεύθυνσης.

4. Αξιολόγηση

4.1 Διαγνωστικό και τελικό τεστ

Ερ.	Σωστή απάντηση	Σχόλιο
1	α) Συνθήκη για την ΕΕ	Άρθρο 2 ΣΕΕ
2	β) 17	Όσοι συμπληρώνουν το 17ο έτος μέσα στο έτος των εκλογών
3	β)	Η πρόθεση διακρίνει την παραπληροφόρηση από τη λάθος πληροφορία
4	β)	Πλευρική ανάγνωση
5	β) DSA	
6	Ναι	Αληθινή εικόνα σε ψευδές πλαίσιο
7	α)	
8	β)	
9	β) Ζαχάρωφ	
10	α)	

4.2 Ρουμπρίκα για τα Σ3, Σ4 και Σ5

Κριτήριο	1 · Αρχάριο	2 · Αναπτυσσόμενο	3 · Ικανοποιητικό	4 · Εξαιρετικό
Έλεγχος πηγών	Κρίνει από το περιεχόμενο ή τα likes	Ελέγχει την πηγή επιφανειακά	Πλευρική ανάγνωση σε 2+ πηγές	Εντοπίζει την αρχική πηγή και τεκμηριώνει
Συμπέρασμα	Χωρίς αιτιολόγηση	Σωστό αλλά ελλιπώς αιτιολογημένο	Σωστό και αιτιολογημένο	Και αναγνωρίζει τι δεν μπορεί να επαληθευτεί
Επιχειρηματολογία (debate)	Γνώμη χωρίς δομή	Ισχυρισμός και αιτιολόγηση	Πλήρες ΙΑΤΕ	ΙΑΤΕ και αποτελεσματικός αντίλογος
Δημιουργία (αφίσα)	Αναπαράγει το ψέμα	Γενικό μήνυμα	Εξηγεί με σαφήνεια ένα κόλπο	Σαφής, ελκυστική, με πηγές και άδειες εικόνων
Σεβασμός και συνεργασία	Προσωπικές επιθέσεις	Περιστασιακά απαξιωτικός/ή	Σέβεται τους άλλους	Ενθαρρύνει τον διάλογο

5. Ενδεικτικές απαντήσεις

Προσοχή: στοιχεία που αλλάζουν

Ελέγχθηκαν στις 30/09/2026. Ξαναελέγξτε τα ποσοστά συμμετοχής στις ευρωεκλογές στην επίσημη σελίδα αποτελεσμάτων, καθώς και σε ποιο στάδιο εφαρμογής βρίσκονται οι υποχρεώσεις του AI Act, επειδή υπάρχουν προτάσεις για μετάθεση προθεσμιών.

P4-1

Άρθρο 2 ΣΕΕ: σεβασμός της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, ελευθερία, δημοκρατία, ισότητα, κράτος δικαίου, σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (και των δικαιωμάτων των μειονοτήτων). Το άρθρο αναφέρει επίσης ότι οι κοινωνίες χαρακτηρίζονται από πολυφωνία, απαγόρευση των διακρίσεων, ανεκτικότητα, δικαιοσύνη, αλληλεγγύη και ισότητα γυναικών και ανδρών.

Σενάρια: Α = παραβίαση (ανεξαρτησία της δικαιοσύνης) · Β = λειτουργεί το κράτος δικαίου · Γ = πίεση στην ελευθερία του Τύπου και στην πολυφωνία (σχετικός είναι ο ευρωπαϊκός νόμος για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης, που περιλαμβάνει κανόνες για τη διαφάνεια της κρατικής διαφήμισης).

P4-2

Συμμετοχή 2024: περίπου 51% στην ΕΕ και περίπου 41% στην Ελλάδα. Επιβεβαιώστε στο results.elections.europa.eu. Υψηλότερη συμμετοχή έχουν χώρες με υποχρεωτική ψήφο, όπως το Βέλγιο και το Λουξεμβούργο. Επόμενες ευρωεκλογές: 2029.

P4-3 · Οι φανταστικές αναρτήσεις

Ανάρτηση	Συμπέρασμα	Τι πρέπει να εντοπίσουν
1 · Κατάργηση μετρητών	Ψευδές	Ανώνυμη σελίδα, συναισθηματική γλώσσα, πίεση για κοινοποίηση. Η Επιτροπή πρότεινε το 2023 το ψηφιακό ευρώ ως συμπλήρωμα των μετρητών, μαζί με ξεχωριστή πρόταση για την προστασία των μετρητών ως νόμιμου χρήματος.
2 · Στραβές μπανάνες	Παραπλανητικό («ευρωμύθος»)	Υπήρχαν κανόνες ποιότητας που κατέτασσαν τις μπανάνες σε κατηγορίες εμπορίας. Δεν απαγόρευαν τις «στραβές». Κλασικό παράδειγμα υπεραπλούστευσης.
3 · 9 στους 10 νέους	Ψευδές / χωρίς πηγή	Γράφημα χωρίς πηγή. Τα επίσημα στοιχεία συμμετοχής δεν στηρίζουν τον αριθμό. Μάθημα: Ζήτα πάντα την πηγή ενός αριθμού.
4 · Γήπεδο	Δεν μπορώ να επαληθεύσω	Αντικρουόμενες πηγές. Σωστή στάση: αναμονή, αναζήτηση επίσημης απόφασης του δημοτικού συμβουλίου, όχι κοινοποίηση. Δεν αποδεικνύονται όλα αμέσως.

Όροι: λάθος πληροφορία = ψευδής χωρίς πρόθεση βλάβης · παραπληροφόρηση = ψευδής και σκόπιμη · κακόβουλη πληροφόρηση = αληθινή, αλλά χρησιμοποιείται για να βλάψει (π.χ. δημοσιοποίηση προσωπικών δεδομένων).

P4-4 · Ευρωπαϊκό πλαίσιο

- **DSA (Πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες):** οι πολύ μεγάλες πλατφόρμες και μηχανές αναζήτησης αξιολογούν και μετράζουν συστημικούς κινδύνους, μεταξύ των οποίων η παραπληροφόρηση και οι επιπτώσεις στις εκλογές. Ο Κώδικας Δεοντολογίας για την παραπληροφόρηση έχει ενταχθεί στο πλαίσιο του DSA.
- **AI Act:** προβλέπει υποχρεώσεις διαφάνειας. Το περιεχόμενο deepfake πρέπει να επισημαίνεται και ο χρήστης να ενημερώνεται όταν συνομιλεί με ΤΝ. Επιβεβαιώστε το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής.

- **Προς συζήτηση στο «Σκέψου»:** δεν υπάρχει μία σωστή απάντηση. Αναμένεται να διακρίνουν νομική ευθύνη, ευθύνη πλατφόρμας και ατομική ευθύνη.

P4-5 · Ενδεικτικά επιχειρήματα

- **Υπέρ:** οι αλγόριθμοι των πλατφορμών ενισχύουν περιεχόμενο που προκαλεί έντονο συναίσθημα· οι πλατφόρμες έχουν τα μέσα να παρέμβουν· υπάρχει προηγούμενο στην ευθύνη των παραδοσιακών μέσων.
- **Κατά:** κίνδυνος υπερβολικής λογοκρισίας και περιορισμού της ελευθερίας έκφρασης· ποιος κρίνει τι είναι «ψευδές»· ευθύνη έχουν και οι δημιουργοί και οι χρήστες· το DSA ήδη προβλέπει υποχρεώσεις διαδικασίας χωρίς γενική ευθύνη για το περιεχόμενο.

6. Τεκμηρίωση, προσβασιμότητα, ασφάλεια

✓	Τεκμήριο για κάθε συνεδρία	Σημείωση
☐	Μοναδικό Session ID (π.χ. YEU-2026-P4-001)	
☐	Παρουσιολόγιο με πραγματική διάρκεια	
☐	Σχέδιο μαθήματος (η αντίστοιχη ενότητα του οδηγού)	
☐	Δείγμα μαθητικού έργου (αφίσα, φύλλο κριτή)	Ανωνυμοποιημένο
☐	Αποτελέσματα Τεστ Α / Β	
☐	Σύντομος αναστοχασμός εκπαιδευτικού	
☐	Φωτογραφίες και βίντεο του debate μόνο με συναίνεση	

Ασφάλεια και ευαισθησίες

- Ουδετερότητα: κανένα κομματικό μήνυμα ή σύμβολο· τα θέματα του debate είναι θεσμικά, όχι κομματικά.
- Καμία εικόνα βίας ή πολέμου στις ασκήσεις ελέγχου εικόνων.
- Καμία εικόνα ΤΝ με πραγματικά πρόσωπα, και ιδίως μαθητές ή εκπαιδευτικούς.
- Στο Μίνι Ευρωβαρόμετρο: ανώνυμο ερωτηματολόγιο, χωρίς προσωπικά δεδομένα.
- Προσβασιμότητα: επεξεργάσιμη έκδοση, γλωσσάρι όρων, υποστήριξη σε ζεύγη.

Πηγές

- Συνθήκη για την ΕΕ: eur-lex.europa.eu · Έκθεση για το κράτος δικαίου: commission.europa.eu
- Αποτελέσματα ευρωεκλογών: results.elections.europa.eu · Ευρωβαρόμετρο: europa.eu/eurobarometer
- EDMO: edmo.eu · EUvsDisinfo: euvdisinfo.eu · EFCSN: efcsn.com
- DSA και AI Act: digital-strategy.ec.europa.eu
- Saferinternet4kids: saferinternet4kids.gr
- Βραβείο Ζαχάρωφ: europarl.europa.eu/sakharovprize
- Η μέθοδος ΣΤΑΣΟΥ είναι ελληνική προσαρμογή της μεθόδου SIFT (M. Caulfield).

7. Metadata και ιστορικό εκδόσεων

Πεδίο	Τιμή
Πόροι του πακέτου	P4-R01 έως P4-R06 (φύλλα εργασίας) · P4-R07 (Τεστ Α/Β) · P4-R08 (ο παρών οδηγός)
Δημιουργοί	Γεωργία Καζάκου, ομάδα YOU-EU, 1ο ΓΕΛ Σπάτων [+ εκπαιδευτικοί που θα το εφαρμόσουν]
Έκδοση / ημερομηνία	v0.9 πιλοτική · 30/09/2026
Γλώσσα	Ελληνικά
Άδεια	CC BY 4.0

Πεδίο	Τιμή
Δημόσιο URL	[ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΕΤΑΙ μετά την ανάρτηση]
Έργο	Jean Monnet Learning EU Initiative YOU-EU · 101238677